

HÄRKOMSTBASERAT SVENSKT MEDBORGARSKAP

Rikets utkast till en ny definition av det svenska politiska medlemskapet

Konstitutionellt och medborgarskapspolitiskt arbetsutkast

1. Förslagets kärna

Riket vill ersätta dagens möjlighet till naturalisation med en härkomstbaserad medborgarskapsmodell. Bosättning i Sverige, även under lång tid, ska enligt förslaget inte i sig kunna leda till svenskt medborgarskap. Personer som kommer till Sverige från andra länder ska i stället kunna ha tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd enligt särskilda regler.

Rikets föreslagna huvudprincip är att framtida svenskt medborgarskap ska ärvas genom svensk härkomst och inte förvärfvas enbart genom inflyttning och bosättning.

2. Föreslagen definition i detta arbetsutkast

För att göra modellen administrativt prövbar behöver begreppet definieras i lag. Detta utkast använder följande preliminära modell, som därefter måste prövas juridiskt och genealogiskt:

Kriterium	Preliminär definition
Födelse	Personen är född med svenskt medborgarskap enligt den nya lagens härkomstregler.
Föräldrar	Båda föräldrarna uppfyller den lagstadgade härkomstdefinitionen när barnet föds.
Fyra generationer	Den dokumenterade släktlinjen på båda föräldrarnas sidor ska uppfylla lagens svenska härkomstkriterium fyra generationer bakåt.
Dokumentation	Folkbokföring, kyrkoarkiv, födelseuppgifter, historiska register och andra godtagbara handlingar används för prövningen.
Oklar dokumentation	Ett separat bevis- och överklagandeförfarande krävs när historiska uppgifter saknas eller är motsägelsefulla.

3. Vad fyra generationer faktiskt innebär

Fyra generationer bakåt omfattar i normalfallet föräldrar, mor- och farföräldrar, deras föräldrar och ytterligare en generation. Om samtliga grenar ska uppfylla kriteriet behöver staten kunna verifiera ett stort antal individer i varje sökandes släkträd. Det gör reformen administrativt omfattande och kräver en exakt lagdefinition av vilka historiska förhållanden som räknas.

4. Naturalisation avskaffas enligt förslaget

Dagens medborgarskapslag tillåter naturalisation efter bland annat styrkt identitet, permanent uppehållstillstånd, hemvist, skötsamhet, försörjning och kunskaper i svenska och om samhället. Riket vill i detta utkast avskaffa den vägen för framtida medborgarskap och i stället skilja permanent bosättning från medlemskapet i staten.

5. Uppehållstillstånd blir den normala statusen för inflyttade

En person som lagligen flyttar till Sverige ska enligt modellen kunna arbeta, driva företag, studera och leva här enligt de rättigheter som följer av personens uppehållsstatus. Det innebär däremot inte automatiskt rätt att bli svensk medborgare eller att överföra svenskt medborgarskap till nästa generation.

6. Politisk beslutanderätt

Rikets modell kopplar nationell politisk beslutanderätt till det medborgarskap som definieras enligt den nya lagen. Om Sverige behåller demokratiska riksdagsval skulle nationell rösträtt därför följa det nya medborgarskapet. Om ett framtida

valrike införs skulle samma medborgarskapsdefinition kunna användas som grund för rösträtt i kungaval, med ytterligare villkor i den framtida konstitutionen.

7. Befintliga svenska medborgare är en separat konstitutionell fråga

Detta arbetsutkast skiljer mellan **reglerna för framtida förvärv** och frågan om människor som redan är svenska medborgare när reformen träder i kraft. Att stoppa framtida naturalisation är en annan rättslig reform än att retroaktivt frånta befintliga medborgare deras medborgarskap eller rösträtt.

Enligt nuvarande regeringsform får en svensk medborgare som är eller har varit bosatt i Sverige som huvudregel inte fråntas sitt medborgarskap. En retroaktiv modell skulle därför kräva långtgående grundlagsändringar och ytterligare rättslig prövning.

8. Frågor lagen måste definiera innan den kan antas

Fråga	Måste avgöras
Vad betyder 'svensk härkomst'?	Lagen behöver objektiva och prövningsbara kriterier; begreppet kan inte lämnas till enskilda handläggares subjektiva bedömning.
Nationella minoriteter	Samer, tornedalingar, sverigefinnar, judar och romer har särskilda historiska och rättsliga förhållanden som måste behandlas uttryckligen.
Adoption	Det måste avgöras om biologisk eller rättslig härkomst styr medborgarskapsarvet.
Okänd förälder	Bevisbörda och presumptionsregler krävs när en släktlinje inte går att fastställa.
Historiska gränser	Finland var del av Sverige före 1809 och gränser har förändrats; lagen måste ange vilket territorium och vilken historisk status som räknas.
Utländssvenskar	Regler behövs för svenska familjer som levt flera generationer utomlands.
Blandad härkomst	Det måste avgöras om kravet är absolut på samtliga grenar eller om någon annan tröskel avses.

9. Ny myndighetsfunktion för härkomstprövning

Om modellen införs krävs sannolikt en särskild register- och prövningsfunktion. Den måste kunna använda historisk folkbokföring och arkiv, utfärda bindande beslut, rätta fel och hantera överklaganden. Eftersom känsliga person- och släktuppgifter skulle behandlas behövs mycket starka regler för dataskydd, åtkomst, säkerhet och revision.

10. Övergångsmodell

Tidpunkt	Föreslagen hantering
Före ikraftträdandet	Dagens medborgarskapsregler gäller fram till den tidpunkt som anges i den nya lagen.
Pågående ansökningar	Övergångsbestämmelser måste avgöra om redan inlämnade ärenden prövas enligt gammal eller ny lag.
Efter ikraftträdandet	Naturalisation enligt bosättningsmodellen upphör enligt förslaget.
Barn födda efter reformen	Medborgarskap prövas enligt den nya härkomstregeln.
Befintliga medborgare	Behandlas separat tills en eventuell konstitutionell reform uttryckligen beslutas.

11. Varför Riket vill förändra definitionen

Rikets politiska utgångspunkt är att permanent rätt att påverka Sveriges nationella framtid ska vara starkare knuten till ett långsiktigt ärvt medlemskap än till bosättning. Förslaget innebär därför en principiell skillnad mellan att ha rätt att leva i landet och att tillhöra den grupp som genom medborgarskapet har den yttersta nationella beslutanderätten.

Detta är en medvetet härkomstbaserad distinktion. Den bör beskrivas öppet eftersom en lag som ger olika rättigheter beroende på etnisk eller genealogisk härkomst inte blir neutral bara genom annan terminologi.

12. Dagens rättsliga utgångspunkt

Den svenska medborgarskapslagen beskriver i dag medborgarskapet som det formella medlemskapet i det svenska samhället och som en grund för folkstyrelsen. Efter lagändringarna 2026 kan en utlänning fortfarande naturaliseras om

de lagstadgade kraven uppfylls, med bland annat åtta års hemvist som huvudregel, skötsamhet, försörjning och kunskaper i svenska och om Sverige.

13. Konstitutionella och internationella konsekvenser

Ett system där medborgarskap och politiska rättigheter uttryckligen reserveras efter etnisk eller genealogisk härkomst skulle innebära en grundläggande förändring av dagens svenska rättsordning. Ett färdigt lagpaket måste analyseras mot regeringsformen, diskrimineringsrätten, EU-rätten, Europakonventionen, regler om statslöshet och Sveriges övriga internationella åtaganden.

Om reformen kräver grundlagsändring måste den svenska grundlagsprocessen följas: två likalydande riksdagsbeslut med ett riksdagsval mellan besluten.

14. Vad detta dokument föreslår - och inte föreslår

Ingår i detta utkast	Ingår inte i detta utkast
Avskaffad framtida naturalisation genom bosättning.	Retroaktivt fråntagande av redan existerande medborgarskap.
Härkomstbaserat framtida medborgarskapsarv.	Begränsning av hur många barn människor får skaffa.
Fyra generationer som preliminär administrativ modell.	Slutlig definition av alla historiska och minoritetsrelaterade specialfall.
Uppehållstillstånd som separat status från medborgarskap.	Detaljerade regler om sociala rättigheter för varje typ av uppehållstillstånd.
Nationell rösträtt knuten till det nya medborgarskapet.	Färdig lagtext för ett framtida kungaval.

15. Kärnformulering

Riket vill att svensk bosättning och svenskt medborgarskap åter ska vara två tydligt skilda saker. Människor från andra länder ska kunna få rätt att vistas och leva i Sverige enligt lag, men framtida svenskt medborgarskap ska enligt detta förslag vara ett ärvt medlemskap som följer en lagstadgad svensk härkomstdefinition.

Juridisk not: Dokumentet beskriver Rikets föreslagna politiska modell och är inte en redogörelse för vad som är tillåtet enligt dagens rätt. Den nu gällande lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap medger naturalisation och innehåller sedan 2026 skärpta krav. Regeringsformen ger i dag ett starkt skydd mot att frånta bosatta svenska medborgare deras medborgarskap. Ett etniskt eller genealogiskt medborgarskapskriterium skulle kräva omfattande rättslig analys och sannolikt förändringar på konstitutionell nivå.